

TARKASTUSLAUTAKUNNAN KYSYMYKSIÄ:

Valtio on myöntänyt alueelle Työllistymisasetelin nuorten työllistämisen tukemiseksi (242 000 euroa), summa maksetaan yrityksille (max. 1 500 e/kk, 6 kk). Setelillä helpotetaan nuorten työllistymistä yrityksiin alentamalla määräaikaaisesti rekrytoinnin kustannuksia. Tällä hetkellä tätä on käytetty vain noin viiden nuoren työllistämisen avustamiseksi. Miten tätä on markkinoitu yrityksille ja onko nuoria rohkaistu hakemaan ja hyödyntämään tätä työllisyyden parantamiseksi?

Vastine: Työllistymisasetelin markkinoimiseksi työllisyyspalvelut toteuttivat maaliskuussa kampanjan, jos käytiin henkilökohtaisesti markkinoimassa seteliä yrityksille. Samanlainen kampanja pyritään toteuttamaan syksyllä 2026. Nuorille työnhakijoille työllistymisaseteliä on esitelty henkilökohtaisten tapaamisten yhteydessä ja rohkaistu myös kertomaan yrityksille mahdollisuudesta omatoimisen työnhaun yhteydessä. Työllisyysasetelin käyttöaste on korkea työllisyysalueiden välisessä vertailussa. Työllistymisasetelin myöntämisen ehtoja on lievennetty 1.7.2026 mm. nuorelta vaadittavan työttömyyden keston ja työsuhteen keston osalta, mikä lisää kysyntää loppuvuonna. Setelin markkinointia tehdään myös Ohjaamon kanssa syksyn aikana.

Kuntakokeilun tarkoituksena oli kehittää prosesseja ja toimintamalleja etukäteen TE- uudistusta varten. Tuottiko kokeilu toivotun tuloksen ja onko toimintamalleja ja ennakkovalmisteluja hyödynnetty uudistuksessa 1.1.2025 lähtien?

Vastine: Kokeilu ei tuottanut erityisen suuria uusia oivalluksia, mutta lisäymmärrystä palveluiden järjestämisestä saatiin. Oppien jalkauttamista uuden työllisyysalueen toimintaan haastoi resurssien pieneneminen suhteessa kuntakokeilun toteutusaikaan. Valmisteluajana sekä kuntakokeilun että TE-toimiston henkilöstöä osallistui suunnitteluun ja näin saatiin muodostettua kokonaiskuva prosessien tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä. Koska lainsäädäntö, toimintaympäristö ja rahoitus ovat kuitenkin olleet jatkuvassa muutoksessa, ei muutos ole pysähtynyt vuodenvaihteeseen 2025.

Onko TE-palveluiden palvelulinjat tarkoituksenmukaisia ja tasapainossa asiakasmäärien suhteen?

Vastine: Palvelulinjoilla pyritään takaamaan henkilöstölle mahdollisuus paneutua työhön sellaisella pieteetillä, että asiakas saa erityistä osaamista vaativaa palvelua omalta asiantuntijaltaan. Varjopuolena tässä mallissa on se, että asiakasmäärät eivät muutu tasaisesti eri palvelulinjoilla, jolloin resurssien allokointi on haasteellista. Koska asiakkaiden palvelutarpeet vaihtelevat suuresti, on merkityksellistä, että asiantuntijat voivat keskittyä substanssikysymyksiin rajatumminkin. Mikäli jokaisella asiantuntijalla olisi asiakkaita kaikista asiakasryhmistä, olisi osaamisvaade merkittävästi suurempi ja todennäköisesti asiakkaan saama hyöty rajallisempi.

Onko henkilöstöllä riittävästi ohjausalan osaamista ja miten työn tuottavuutta sekä vaikuttavuutta seurataan?

Vastine: Työllisyyspalveluiden henkilöstön koulutus- ja työkokemustaustat ovat varsin monipuoliset. Edustettuna on sosiaali- ja terveysala, kauppa ja palvelut, hallinnon ala, koulutuspalvelut jne. Ohjausalan osaamista osalla työntekijöistä on aiemman kokemuksen kautta ja osa on opiskellut työssä ollessaan eri laajuisia opintokokonaisuuksia ohjaamiseen liittyen. Pedagogisen pätevyyden omaavia työntekijöitä on myös työllisyyspalveluiden henkilöstössä. Vaativinta ohjaustyötä työllisyyspalveluissa suorittavat kaksi ammatinvalintapsykologia, joilla on laillistetun psykologin pätevyys. Syksyllä 2025 henkilöstölle tehtiin osaamiskartoitus, jonka tulosten perusteella esihenkilöt laativat suunnitelman yhdessä työntekijän kanssa osaamisen kehittämisestä. Ohjausosaamisen kehittäminen on yksi tärkeä osa tuota suunnitelmaa.

Tiedolla johtaminen on ollut alkuvaiheessa puutteellista, koska KEHA-keskus lopetti tietopalustat, joilta saatiin tietoa yksittäisten työntekijöiden ja tiimien työsuoritteista. Helmikuussa 2026 työllisyyspalveluihin palkattiin tietoasiantuntija, joka rakentaa edellytykset KEHA-keskuksesta saatavien tietokonttien hyödyntämiselle ja sitä kautta tuottavuuden seuraamiselle ja kehittämiseksi. Työllisyystoimien vaikuttavuutta tullaan jatkossa tutkimaan Kuntaliiton hankkeen kautta, jossa Keski-Pohjanmaan työllisyysalue on muiden alueiden kanssa mukana. Näin saadaan paitsi tietoa oman alueen toimien vaikuttavuudesta, mutta myös vertailua muihin alueisiin/valtakunnalliseen tasoon. Hanke alkoi toukokuussa 2026 ja se kestää toukokuuhun 2028 saakka.

Miten tekoälyä ja sähköisiä järjestelmiä hyödynnetään asiakastyön tukena?

Vastine: Tällä hetkellä tekoälyn hyödyntäminen asiakastyössä on satunnaista ja yksittäisen asiantuntijan aktiivisuuden varassa. Keski-Pohjanmaan työllisyysalue on kumppanina Centrian ESR-esiselvityshankkeessa, missä tavoitteena on selvittää tekoälyhankkeen edellytyksiä. Näkökulmana on sekä työllisyyspalveluiden asiantuntijoiden työn tukeminen, mutta myös asiakkaiden omatoimisen työnhaun tukeminen. Kaksi työllisyyspalveluiden työntekijää osallistuu parhaillaan käynnissä olevaan AI Masters – koulutukseen. Toinen heistä pyrkii löytämään tapoja hyödyntää tekoälyä hallinnollisessa työssä ja toinen puolestaan asiakastyössä. Opittuja asioita sitten levitetään organisaation sisällä. Tietosuoja luo omat rajoitteensa tekoälyn hyödyntämiselle, mutta mahdollisuuksia toki silti on paljon. Sähköisten järjestelmien osalta voidaan todeta, että asiakastyön kulmakivenä toimii Työmarkkinatori, johon työllisyysalueilla on käyttövelvoite. Yrityspalveluiden työn tukemiseksi hankittiin Vainu-järjestelmä, joka auttaa kohdentamaan työtä paremmin sekä tuottaa tietopohjaa elinkeinoelämän ajankohtaisista tilanteista. Vainu-järjestelmä hyödyntää yritystiedon seulomisessa tekoälyä.

Mitkä ovat merkittävimmät henkilöstöriskit lakisääteisen tehtävien hoitamiseksi?

Vastine: Asiakasmäärät ovat nousseet vuosien 2025 ja 2026 aikana kaikissa ryhmissä. Resurssien allokointia tehdään tarpeen mukaan myös palvelulinjojen välisenä yhteistyönä siten, että kriittiset lakisääteiset tehtävät saadaan hoidettua myös ruuhkauippujen aikana. Koko työllisyyspalveluiden tasolla kuitenkin kotoutumispalvelun ja maksatustarkastuksen tehtävät erottuvat erityistä osaamista vaativina osa-alueina, joille on hankalinta löytää sijaisia tai sisäisiä lisäresursseja. Tämä tekee kyseisistä tehtävistä haavoittuvimpia. Maksatustarkastuksen osalta on käyty keskustelua Pietarsaaren seudun työllisyysalueen kanssa ja yhteistyö on sillä osa-alueella mahdollista.

Onko Ohjaamo-toiminnan siirtäminen Nuoriso-palveluiden alle ollut toimiva ratkaisu?

Vastine: Ohjaamo-toiminnan koordinoitivastuun siirtäminen nuorisopalveluiden vastuulle tapahtui vuoden 2026 alusta. Ajanjakso on vielä varsin lyhyt täysimittaisesti arvioida muutoksen vaikutuksia, etenkin kun nuorisopalveluissa on tapahtunut henkilöstömuutoksia. Alkukuukausien perusteella voidaan kuitenkin todeta, että oikean suuntaisia asioita tapahtuu ja matalan kynnyksen toimintaperiaatteen toteutumisen edistäminen on varmemmin toteutettavissa nuorisopalveluiden kautta. Nuorisopalveluiden luontainen kosketuspinta nuorten ympäristöön edesauttaa tavoitteiden toteutumista. Yhteistyötä Ohjaamon kanssa kehitetään mm. työllisyyspalveluiden nuorten asiakkaiden asiantuntijoiden viikoittaiset asiakasvastaanotot Ohjaamossa.